

V.M.T. - 27ste jaargang nr. 2 - juli 1993.

Het debat komt op gang.

Jef Turf

Vlaanderen, de Belgische staat en Europa.

Antoon Rooseus

Een Vlaamse villa met een Belgische hypotheek?

Het manifest Vlaanderen-Europa 2002 onderzocht.

André Mommen

Het hoe en waarom van sociale solidariteit.

Individuele rechten en maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Koen Raes

De Vlaming: autonoom of autistisch.

Ludo Abicht

De andere begrijpen, zo is de deemoed...

Maurits Coppieters

Boeken

Over de toekomst van Vlaanderen (Mark Grammens)

De maat van de techniek (Hans Achterhuis e.a.)

Filosofie is voor iedereen (Ludo Abicht)

Afscheid van Joegoslavië (Robert Stallaerts)

Besluitvorming in Politiek België (Wilfried Dewachter)

Vlaams Marxistisch Tijdschrift

Het VM.T. verschijnt vier maal per jaar.

Hoofdredacteur

Willy Courteaux

Redactieraad

Ludo Abicht, Robert Crivit, Gerard De Geest, Koen Dille, Jaak Perquy, Peter Scholliers, Frank Slegers, Jos Wolles.

Medewerkers

Rudolf Boehm, Paula Burghgraeve, Eric Corijn, Jan Craeybeckx, Jan Debrouwere, Willy Deckers, Filip Delmotte, Frans Denissen, Els Deslé, Hubert Dethier, Piet Frantzen, Jos Gavel, Norman Geras, Roger Jacobs, Alex Jilberto, Sonja Lavaert, Ulrich Melle, Alain Meynen, André Mommen, Johan Moyaert, Antoon Roosens, Ene Rosseel, Robert Stallaerts, Jef Turf, Bernard Tuytens, Marc Van Acker, Louis Van Geyt, Luk Van Langenhove, Guy Vanthemse, Juul Verheist, Els Witte, Francis Zeick.

Redactiesecretariaat

IMAVO vzw, t.a.v. Robert Crivit, Stalingradiaan 18, 1000 Brussel.

Tel. 02/514.00.08, Fax. 02.512.23.84..

Door toezending van een artikel verklaart de auteur zich akkoord dat het wordt voorgelegd aan de redactieraad en aan de medewerkers van het VMT die de redactie nuttig oordeelt te raadplegen. Suggesties, kritiek én inzendingen zijn welkom.

Abonnementsvoorwaarden

* Jaarabonnement : 550 fr (losse nummers : 150 fr), instellingen en bibliotheken 650 fr, te storten op ASLK 001-0579148-37 van IMAVO vzw, Stalingradiaan, 18, 1000 Brussel, met vermelding ABO-VMT'.

* Jaarabonnement Nederland: f 30 (losse nummers f 10), instellingen en bibliotheken f 35, overschrijven op rek. 64.24.66.998 (CLBN) t.n.v. R.Crivit - VMT.

* Lidgeld Masereelfonds-Abo VMT: bovenop uw lidgeld stort u 550 fr op ASLK 001-0867697-11 van het Masereelfonds, Kazernestraat 33, 1000 Brussel, met uitdrukkelijke vermelding Lidmaatschap MF + ABO-VMT'.

Het abonnement wordt automatisch verlengd, tenzij bij schriftelijke opzegging ten laatste twee maanden na het verschijnen van het laatste nummer van de lopende jaargang.

Omslagontwerp: Rudi De Rechter/Volksuitgave. Tekening: GAL.
Zetwerk en lay-out: IMAVO vzw, Brussel. Druk D-Copy, Brussel.

Overname van artikelen uit het Vlaams Marxistisch Tijdschrift is enkel toegelaten mits voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ver. Uitg. : Robert Crivit, Noordstraat 5, 9160 Lokeren.

HET DEBAT KOMT OP GANG

Jef Turf

De sociaal-economische en culturele mutaties in Vlaanderen, in België, in Europa en in de wereld wijzigen ten gronde de levensvoorwaarden van de mensen. Het inzicht groeit dat een aangepaste aanpak vereist is, wil men verhinderen dat de sneltrein naar de afgrond raast. De triomfketen van Fukuyama werden vlug gesmoord: de implosie van het reëel bestaand communisme bleek uiteindelijk niet veel méér te zijn dan het voorspel van de veralgemeende mondiale crisis, veroorzaakt door het overheersende Westerse technologie-kapitalisme. De geschiedenis is niet ten einde. Of beter: wil men dat ze voortduurt, dan zal men middelen en wegen moeten bedenken voor de post-kapitalistische samenleving.

Precies dit soort verkennend denkproces is momenteel aan de gang in velerlei milieus en vaak volgens allerhande sluiptwegen. Er wordt deze dagen ook in Vlaanderen heel was afgedacht, besproken en betwist.

Daarbij denk ik niet in de eerste plaats aan het soort fundamentele gesprekken die plaats vinden in het forum "De Tanden van de Leeuw", die reeds uitermate belangrijke syntheses brengen en een aantal thema's aanreiken waarrond consensus mogelijk en wenselijk wordt.

Ik denk vooral aan het denkwerk dat momenteel "op het terrein" plaats vindt, in de verschillende milieus die rechtstreeks geconfronteerd worden met bepaalde aspecten van de globale crisis.

Ik zal me beperken tot twee voorbeelden. Een buitenstaander heeft er geen idee van welk een storm van vergaderingen, discussies en polemieken er momenteel woedt in de Vlaamse artsenkringen, nu niet precies een milieu dat uitblinkt door progressiviteit, maar veeleer het ideologisch thuisfront is van het neo-liberalisme. Het debat bestrijkt vele terreinen: de problematiek van de Vlaamse zelfstandigheid, vertrekkend van de vaststellingen op het gebied van de gezondheidszorg (dat men liefst niet herleidt tot een sordiede centenkwes-

tie, die er maar een deelaspect van is); de ethische problemen zoals euthanasie; de problemen van de Organisatie van de geneeskunde, tot en met de invraagstelling van gans de huidige aanpak van de gezondheidszorg in Vlaanderen. Rond een aantal vraagstukken groeit zienderogen een ruime consensus. Dat is alvast het geval voor de federalisering van de gezondheidszorgen, maar ook rond de vaststelling dat ons systeem van eerstelijnsartsen die elk afzonderlijk werken, geen aangepast middel vormt voor het bevorderen van de volksgezondheid.

Het valt op hoe vele artsen, vertrekkend van concrete dagelijkse bekommernissen en ervaringen bij de uitoefening van hun beroep, snel tot conclusies komen die de groep overstijgen en van belang zijn voor de ganse Vlaamse gemeenschap.

Daarbij moet men vaststellen dat "links" geen enkel strategisch project heeft om in te spelen op deze discussies binnen de beroepsgroep. Linkse intellectuelen hebben wel eigen projecten en waarheden, die ze gebeurlijk met luide stem verkondigen, maar tonen weinig of geen aandacht voor het debat zoals het gevoerd wordt door de massa van hun collega's, "die toch maar tot de rechterzijde behoren"...

Min of meer gelijklopende bedenkingen kan men maken over de beroepsgroep van juristen, nog een terrein dat bij voorkeur overgelaten wordt een conservatief denken. In gans de magistratuur en de advocatuur kan men nauwelijks nog iemand aantreffen die het bestaande systeem verdedigt. Het debat omtrent de bestrijding van de criminaliteit heeft het justitiepaleis verlaten, en raakt een aantal essentiële samenlevingsaspecten. Ook in deze discussie bestaat slechts een sporadische inbreng vanuit progressieve hoek, met als argument dat justitie per definitie een terrein is waar rechts thuis speelt

Ongetwijfeld worden analoge discussies gevoerd in andere beroepsgroepen, zoals onderwijzers, opvoeders, ordediensten, onderzoekers..., waarbij men steeds botst met het overheersend sociaal-politiek patroon en met beleidsopties die in strijd zijn met wat men als algemeen belang ervaart.

Voor het soort problemen hierboven aangehaald, heeft het beleid geen oplossingen, zelfs geen belangstelling. De enige benadering die men kent vanuit de ministeriële kabinetten, is die van de partiële mercantiele oplossing, gedictieerd door "besparingen", die niets anders zijn dan het afromen van sociaal noodzakelijke sectoren ten gunste van de heilige koe die het concur-

rentievermogen van een aantal bedrijfssectoren is.

De overheid wil en kan niet inspelen op het ruime debat dat vandaag gevoerd wordt, omdat ze niet wil raken aan de grenzen van het kapitalistisch systeem waarvan zij de emanatie is.

Er is bijgevolg een 'gat in de markt', dat bij ontstentenis van fundamentele progressieve oplossingen, riskeert ingevuld te worden door autoritaire rechtse methodes.

Vandaar het uitzonderlijke belang van een progressieve profilering van binnen in de verschillende groepen, en van behoorlijke politieke syntheses, wat alleen kan op grond van een ruime en inventieve intellectuele activiteit.

De normale verbindingen tussen volk en regering lopen in een democratie via de verkozenen. Zoals ons westers politiek systeem ontwikkeld is, worden die verbindingen tegenwoordig geblokkeerd door de politieke structuren, waarin de partijen een hoofdrol spelen. Politieke partijen - zij gelijken steeds meer en meer op elkaar - zijn verworpen tot radertjes in het mechanisme dat de bestaande wantoestanden moet bewaren. Niet de uitvoering van een programma is van tel, wel het winnen van kiezers met middelen die geen uitstaans meer hebben met het verwezenlijken van een programma. In die omstandigheden zijn verkiezingen hooguit een moeilijke brok om door te slikken, maar zeker niet het sluitstuk van de democratie waarvoor men ze traditioneel verslijt.

Het bewustzijn dat de politieke partijen blokkeringsmechanismen zijn, èn dat de democratie waarin we leven overwegend illusie is, zou een grote stap vooruit betekenen voor het ontwerpen van een strategie voor de komende periode. Verandering wordt thans nog altijd besproken in termen van partijpolitieke verhoudingen: als men niet tevreden is, moet men maar voor anderen stemmen. Anderen doen het echter nooit anders, zodat stemmen zelfbedrog wordt

Wil men in Vlaanderen de voorwaarden scheppen voor een verandering ten gronde, dan zal men naast de programmatische discussie - die systematisch verder moet worden ontwikkeld - ook het debat moeten aangaan over de strategie.

Als het juist is dat politieke partijen hinderpalen zijn voor verandering, op welke wijze kan dan aan de resultaten van het debat gestalte gegeven worden? Hoe kan men krachtsverhoudingen opbouwen om vanuit het volk de nodige macht te bereiken om het beleid tot capitulatie te dwingen op essentiële domeinen?

Hoe kan men niet alleen gelijk hebben, maar ook gelijk halen?

Het antwoord op die vragen ligt niet voor de hand en is zeker niet eenvoudig en lineair. Het vergt een intellectuele inspanning die aangepast is aan de dimensie van het probleem. Het gaat er om democratische vormen te ontdekken die aangepast zijn aan ons type ingewikkelde samenleving, en die terzelfdertijd de weg vrij maken die samenleving totaal te wijzigen zodat het menselijk leven beter wordt en er weer hoop is.